

ΣΚΙΑ ΠΝΙΓΕΝΤΟΣ

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ εἰς ἐμφανίσεις σκιῶν καὶ πνευμάτων; Πιστεύετε ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν τεθνεώτων, ἐγκαταλείπουν τὰς σκηνὰς τῶν δικαίων ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ἀβραάμ, ἢ διαλισθαίνουσαι ἀπὸ τοῦ ὄνυχας τοῦ Διαβόλου, ἐπανερχονται εἰς τὴν γῆν τῆς ἀμαρτίας, καὶ μάλιστα ὑπὸ τὰς κωμικοτραγικὰς μορφὰς καὶ περιστάσεις, τὰς ὁποίας ἰσχυρίζεται ἡ πίστις καὶ ἡ δεισιδαιμονία τοῦ λαοῦ; Ἄγνοῶ. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι καὶ ἐγὼ ἄλλοτε, πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἐπίστευα μόνον εἰς τὰς «κινεζικὰς σκιάς», δι' ὧν μὲ διεσχέδαζον ὅταν ἤμην παιδίον καὶ δὲν παρεδεχόμεν ἐπίδρασιν ἄλλου πνεύματος ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐγκλείουσιν οἱ πῖθοι τῶν πνευματοποιῶν.

Καὶ ὅμως ἐν ἀνεξήγητον συμβάν, τὸ ὁποῖον πρὸ τριακονταετίας μοῦ ἔχει συσκοτίσει τὸ πνεῦμα μου, μὲ κάμνει νὰ ἀμφιβάλλω ἔτι ἂν συνωμίλησα μετὰ ζῶντος ἀνθρώπου ἢ μετὰ πνιγέντος ὀλόκληρον ἔτος μετὰ τὸν θάνατόν του.

Θέλετε νὰ ἀκούσετε τὴν διήγησιν, τῆς ὁποίας ὑπῆρξα ἐγὼ αὐτὸς ἥρωα; Σᾶς ἐγγυῶμαι περὶ τῆς ἀληθείας.

Ἐν Δίναβουργ, πρὸ τριακοντὶ καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, ἐν τῷ λόγῳ τῶν νοσηκόμων ὑπῆρχε στρατιώτης τις Σαλίγεν κλούμενος. Εἰς τὸ Σουζδάλ. τὴν πατρίδα του, ἐξωγράφειν εἰκόνας ἁγίων. Ἦτο καλλιτέχνης αὐτοδίδακτος· ἀλλὰ χωρὶς ἔμπνευσιν, χωρὶς πρωτοβουλίαν, χωρὶς ἐπινόησιν. Εἰργάζετο ὡς μηχανή, μέχρι δουλικῆς μιμῆσεως. Ἦδύνατο λόγου χάριν ἐκ μικροῦ ἰγνογραφήματος νὰ ἀναπαραγάγῃ μεγάλην ἐλαιογραφίαν δικτηρῶν ὅλα τὰ σφάλματα καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς κηλίδας αἰφνης τοῦ πρωτοτύπου, εἰς συνέπιπτε νὰ ἔχῃ τοιαύτας. Ἐὰν πάλιν εἶγεν ὡς πρότυπον καλὴν ἐλαιογραφίαν, ἀντέγραφεν ἄριστα, μὲ ἀκρίθειαν φωνογραφικῆν. Ἄλλ' ἦτο ἐπιρρεπὴς εἰς τὴν μέθην.

Πάντοτε ὑπῆρξα θιασώτης τῆς ζωγραφικῆς. Διὸ ἔλαβα ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν προστασίαν μου τὸν Σαλίγεν· τὸν ἐπρὸςτάτευεν ὅμως καὶ ὁ διοικητὴς τοῦ Στρατιωτικοῦ Νοσηκομείου συνταγματάρχης.

Ἄχιμωφ, ὅστις μοῦ συνίστα νὰ μὴ τοῦ δίδω χρήματα, διότι τὰ πίνει, καὶ γίνομαι οὕτω αἰτίος νὰ παρεκτρέπεται καὶ τίθεται εἰς περιορισμὸν. Ἄλλὰ πῶς νὰ μὴ τοῦ δίδω ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν δύο ἢ τρία ρούβλια, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος ἐμόχθει μῆνας ἐλοκλήρους διὰ νὰ ζωγραφίξῃ εἰκόνας, ἅς τῷ παρηγγέλλοιεν; Εἶνε ἀληθές ὅτι ὁ Σαλίγεν δὲν ἠγόραζεν οὔτε πανίον, οὔτε χρώματα, οὔτε χρωστῆρας, οὔτε πυξίδα, οὔτε πλαίσια. Τοῦ τὰ ἐδίδομεν ἡμεῖς, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τὸν ἀπασχολῶμεν εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τὸ πάθος τῆς μέθης.

Μίαν πρωΐαν, ὁ Σαλίγεν μοῦ ἔφερε τὸν πίνακα, ὃν τῷ εἶχον παραγγεῖλει νὰ ἐκτελέσῃ, καὶ ὅστις παρίστα δασώδη καταρράκτην. Ἡ ἐργασία ἦτο ἐπιτυχῆς καὶ τόσον μὲ ἐνθουσίασεν, ὥστε δὲν ἀπέφυγον τὸν πειρασμὸν νὰ τὸν φιλοδωρήσω μὲ ἓν χαρτονομίσμα τριῶν ροιβλίων. Δὲν παρέλειψα ὁμῶς νὰ τὸν συμβουλευσω νὰ μὴ τὸ μεταχειρισθῇ εἰς τὸ ποτόν. Ἐνθυμοῦμαι μάλιστα ποῖαν ἔκτακτον εὐγλωττίαν ἀνέπτυξα, καταδεικνύων εἰς αὐτὸν τὰ κακὰ τῆς μέθης, καὶ ὅτι εἶνε ἄδικον νὰ καταστραφῇ ἕνεκεν τοῦ ἐλαττώματος αὐτοῦ, ἓνας δόκιμος καλλιτέχνης ὡς αὐτόν. Ὁ Σαλίγεν συνεκινήθη πολὺ ἐκ τῆς ῥητορικῆς μου, ἐφάνη ὅτι ἐδέχθη κατὰ καρδὰ τὰς πατρικᾶς μου συμβουλᾶς, μὲ ἐχαιρέτισε καὶ ἐπορεύθη κατ' εὐθεΐαν εἰς . . . τὸ καπηλεῖον, πέραν τοῦ Δβίνου, εἰς τὸ προάστειον Γρίφκα, ἔνθα ἐπωλεῖτο ἐλευθέρως βότκα, διότι ἡ Γρίφκα ἔκειτο ἐκτὸς τῆς στρατιωτικῆς ζώνης.

Ἦτο Ἰούλιος μῆν. Αἶφνης περὶ τὴν ἐβδόμην ἑσπερινὴν ὥραν βλέπω σπεύδοντα πρὸς με τὸν Ἄχιμωφ δύσθυμον καὶ τεταραγμένον.

— Σὲ παρεκάλεσα, μοῦ λέγει, πολλάκις νὰ μὴ δίδῃς χρήματα εἰς τὸν Σαλίγεν ἕνα μῆνα τώρα δὲν εἶχε λεπτόν καὶ ἦτο φρόνιμος. Φαίνεται ὁμῶς ὅτι σήμερον, ποῦ σοῦ ἔφερε τὴν εἰκόνα, θὰ τὸν ἐφιλοδώρησες πάλιν, διότι ἀμέσως διηθύνθη εἰς τὸ καπηλεῖον.

— Ναί, εἶνε ἀλήθεια· δὲν μ' ἐβάσταζεν ἡ ψυχὴ νὰ μὴ τὸν ἀνταμείψω ὀλίγον. Ἄλλὰ δὲν τοῦ ἔδωσα παρά τρία ρούβλια μόνον.

— Αἶ, μπράβο σου! Τόσα, ὅσα ἤρκουν νὰ τὸν καταστρέψουν! Μάθε λοιπὸν ὅτι ὁ Σαλίγεν, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Γρίφκαν, ἔπεσεν ἐκ τῆς γεφύρας εἰς τὸν Δβίαν καὶ ἐπνίγη!

Ἔμεινα ἐμβρόντητος.

— Τί λέγεις, ἀδελφέ; Τίني τρόπῳ;

— Νά, πρὸ μιᾶς ὥρας εἶχε ξεκινήσει ἀπὸ τὴν Γρίφκαν ἦτο εἰς τὴν δόξαν του· στουπὶ ἀπὸ τὸ μεθύσι! Ὁ διάβολος τὸ ἔφερε νὰ περῶ

ἴσα-ἴσα ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο ὅπου τὸ κιγκλίδωμα τῆς γεφύρας δὲν εἶνε καλῶς συνηρμοσμένον. Γλυστρᾶ καὶ πέφτει στὸν ποταμόν. Μόνον τὸ πηλιχίον του ἔμεινε στὴν Γέφυραν. Τὸν εἶδαν ἄλλοι στρατιῶται, ποῦ ἤρχοντο κατόπιν. Τὸ ὀρητικὸν ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ τὸν ἔφερε δύο φορές ἐπάνω εἰς τὸ νερό, ἀλλ' ἔπειτα παρεσύρθη μακρὰ καὶ δὲν ἐφάνη πλέον. Βλέπεις τί ἔκαμες; τώρα θὰ σὲ τύπη ἢ συνείδησις . . . Ἐγὼ δὲ θὰ ἔχω τίς οἶδε πόσα βάσινα, ἀναφορές, ἀνακρίσεις καὶ στὸ τέλος ἴσως καὶ χαρμίαν εὐθύνην . . .

Καὶ ὁ Ἀχιμῶφ ἀπῆλθε πολὺ τεταραγμένος καὶ δυσηρεστημένος πολὺ ἐναντίον μου. Καὶ εἶχε δίκαιον.

..

Παρῆλθεν ἔτος ὀλόκληρον ἔκτοτε. Νύκτα τινὰ ἐπέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν μου περὶ τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀπὸ ἓνα φιλικό μου σπίτι, ὅπου ἐπαίζαμεν πρέφαν ἕως ἐκείνην τὴν στιγμήν! Ἐκρατοῦσα φανὸν εἰς τὸν δρόμον καὶ ἐνῶ ἐπλησίαζα εἰς τὴν κατοικίαν μου, ἐκεῖ, πρὸ τῆς εἰσόδου, κάποιος βλέπω νὰ με χαιρετᾷ.

— Ὑγιαίνειτε, εὐγενέστατε!

Ὑψόνω τὸ φῶς καὶ βλέπω ἕξαφνα ἐνώπιόν μου τὸν Σαλίγεν. Αἴσθημα ἐκπλήξεως καὶ χαρᾶς μὲ ἤλεκτρισεν διὰ μιᾶς.

— Σαλίγεν! . . . ζῆς; — Δόξα τῷ Θεῷ. Λοιπὸν ψεύματα ἦτο πῶς ἐπνίγης;

— Ὁχι, εὐγενέστατε!

— Καὶ πῶς ἦσουν χαμένος τόσο καιρόν;

— Στὴν πατρίδα μου. Σήμερα εἶνε ἓνας χρόνος ποῦ ἐδραπέτευσα καὶ ἐκρυβόμου' στὸ σπίτι μου. Ἀλλὰ στὸ ὕστερο δὲν μποροῦσα νὰ μένω περισσότερον· μὲ συνεβούλευσαν νὰ ξαναέλθω πάλι στὸ λόγον μου. «Πήγαινε, ἀδελφέ, μοῦ εἶπαν, μονάχος σου, πρὶν σὲ πιάσουν καὶ σὲ πᾶνε μὲ συνοδείαν. Θὰ τιμωρηθῆς ὀλιγώτερον.» Ἦλθα λοιπὸν στὴν εὐγενείαν σας νὰ μὲ προστατεύσετε σὰν πατέρας ἀληθινός! τὴν ἄφηκα πλέον τὴν καταραμένη τὴ βότκα!

— Ἐννοια σου, Σαλίγεν. Ἠσύχασε. Σοῦ τὸ ὑπόσχομαι νὰ κάμω ὅ,τι ἠμπορέσω. Θὰ παρακαλέσω καὶ τὸν συνταγματάρχην. Τώρα πήγαινε εἰς τὸν στρατῶνα, παρουσιάσου εἰς τὸν ἐπιλοχίαν καὶ εἰπέ του πῶς ἐγὼ σὲ ἔστειλα. . . .

Ἐνθυμοῦμαι καλά· ὁ Σαλίγεν ἦτο ἄνευ πηλιχίου. Δὲν εἶχα ὅμως παρατηρήσει μέσα εἰς τὸ σκότος καὶ εἰς τὴν συγκίνησίν μου, ἂν τὸ ἐκράτει εἰς χεῖρας. Ἐκεῖνος ἀπεμακρύνθη ἀφοφθεῖ καὶ τόσο ἐλαφρὰ, ὥστε δὲν ἤκουσα τὸν ἐλάχιστον θόρυβον τῆς ἐπα-

φῆς τῶν ὑποδημάτων του ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου. Αὐτὸ μοῦ εἶχε κά-
μει κάποιαν ἐντύπωσιν.

Τὴν ἐπαύριον γράφω πρὸς τὸν Ἀκίμωφ καὶ πρὸς τὸν πρόεδρον
τῆς ἐπιμελητείας παρακαλῶν νὰ ἐλαφρύνωσιν ὅσῳ τὸ δυνατόν
τὴν θέσιν τοῦ καλλιτέχνου μου.

Μετὰ μίαν ὥραν σπεύδει παρ' ἐμοὶ ὁ Ἀκίμωφ.

— Πολὺ μ' εὐχαρίστησεν ἡ εἰδήσις ὅτι ὁ Σαλίγεν ζῆ. Ἄλλὰ
ποῦ εἶνε;

— Ποῦ εἶνε; εἰς τὸν λόχον του παρουσιάσθη ἀπὸ χθές.

— Εἰς τὸν λόχον του δὲν ἐφάνη. Ἐγὼ ἅμα ἔλαβα τὸ γράμμα
σου ἐπῆγα καὶ ἠρώτησα ἀμέσως τὸν ἐπιλοχίαν. Ἄλλ' εἰς τὴν
ἐρώτησίν μου ἐξεπλάγησαν ὅλοι. Τρεῖς-τέσσαρες στρατιῶται, ποῦ
ἦσαν ἐκεῖ ἐμπρός, μὲ διεβεβαίωσαν μεθ' ὄρκου ὅτι ὁ Σαλίγεν δὲν
εἶνε δυνατόν νὰ ζῆ ἀφοῦ τὸν εἶδον μὲ τὰ μάτια των νὰ πνιγῆ μέσα
στὸν ποταμόν.

Ἐμείνα ἔκθαμβος. Φωνάζω ἀμέσως τοὺς ἀνθρώπους μου καὶ
τὸν ἀγγελιαφόρον.

— Εἶδατε, τοὺς ἐρωτῶ, χθές τὴν νύκτα τὸν Σαλίγεν;

— Τί λέγετε, Κύριε; Ἐμεῖς, ἂν τὸν ἐβλέπαμε, θὰ πεθαίναμεν
ἀπὸ τὸν φόβον μας.

— Καὶ πῶς μοῦ εἶπε λοιπὸν πῶς σᾶς ἠρώτησε γιὰ μένα καὶ
σεῖς τοῦ ἀπαντήσατε πῶς δὲν εἶχα ἐπιστρέψει ἀκόμα;

— Ἐμεῖς! . . . Θεὸς φυλάξοι! . . .

— Μὰ εἶσαι λοιπὸν βέβαιος, μὲ ἐρωτᾷ ἄλλιν ὁ συνταγματάρ-
χος, πῶς τὸν εἶδες καὶ συνωμίλησες μαζύ του;

— Βεβαίωτος! ὅσον εἶμαι τώρα ποῦ σὲ βλέπω καὶ σοῦ ἑμιλῶ.
Ἄλλως τε οὔτε μεθυσμένος ἤμουν, ἀφοῦ ξεύρεις πῶς δὲν πινω τί-
ποτε, οὔτε μισοκοιμισμένος, ἀφοῦ ἐπέστρεφα στὸ σπίτι μου ζωη-
ρὸς καὶ εὐθυμος!

Οἱ παριστάμενοι στρατιῶται ἐσταυροκοπήθησαν καὶ ἤκουσα νὰ
ψιθυρίζουν:

— Ὁ Χριστὸς μαζῆ μας! . . . Ἐλα Χριστέ καὶ Παναγία! . . .

..

Τριάκοντα ὄλα ἔτη ἐπέρασαν ἀπὸ τότε, ἀλλ' ὑπῆρξε ἀδύνατον
νὰ εἴρω μίαν-ἐξήγησιν εἰς τὸ παράδοξον αὐτὸ καὶ μυστηριῶδες
συμβάν. Ἠρεύνησα περὶ τοῦ Σαλίγεν, ἐζήτησα πληροφορίας, κα-
τέφυγα εἰς μυρίας εἰκασίας καὶ πιθανότητας, συνεδύασα ὄλα τὰ
λογικὰ σημεῖα τοῦ πράγματος. Ἄλλ' εἰς μάτην! Τὸ γεγονός μέ-
νει εἰς ἐμὲ αἰνιγμα εἰσέτι ἀνεξήγητον.

Ἄρά γε ἐπνίγη πρᾶγματι ὁ Σαλίγεν καὶ οἱ στρατιῶται, οἱ μαρ-

τυροῦντες τοῦτο, δὲν ἠπατήθησαν, ἐκλαβόντες αὐτὸν ἀν' ἄλλου ;
 Μήπως, ἐνῶ παρεσύρθη, ἐν τῇ δίνῃ τοῦ ποταμοῦ, ἐσώθη τυχαίως
 ἐκβρασθεὶς εἰς τὴν ὄχθην καὶ εἶτα ἐδραπέτευσε ; Ἄλλ' ἐγὼ τὸν
 εἶδα· εἶμαι βέβαιος. Τάχα δὲν εἶνε πιθανὸν ὅτι, ἐνῶ ἦτο ἀποφα-
 σισμένος νὰ προσέλθῃ εἰς τὰς τάξεις του, ὅταν μὲ ἀφῆκε τὴν νύκτα
 ἐκείνην, μετεμελήθη αἰφνης καὶ ἐφυγαδεύθη τίς οἶδε ποῦ ἐξαφανί-
 σας τὰ ἴχνη του ὅπως ἀποφύγη τὴν ποινὴν τῆς λιποταξίας ;

Ἄναμφιβόλως οὐδὲν ἔκτοτε ἴχνος, οὐδὲν τεκμήριον, οὐδ' ἡ ἐλα-
 χίστη ὑπόνοια ἐφάνη ὅτι ὁ Σαλίγεν δὲν ἐπνίγη. Καὶ ἐνίοτε κλίνω
 νὰ ἰσχυρισθῶ καὶ ἐγὼ ὅτι ἐπνίγη ἀληθῶς.

Καὶ ὅμως ἐν ἐμοὶ οὐδεποτε διεσείσθη ἡ πεποίθησις ὅτι τὸν εἶδα
 τὴν νύκτα ἐκείνην αὐτὸν τὸν ἴδιον, ζωντανόν, μὲ τοὺς ἰδίους μου
 ὀφθαλμούς, καὶ ἤκουσα τὴν φωνὴν του, καὶ συνωμίλησα ἐπὶ ὤραν
 πολλήν, καὶ παρετήρησα τὴν φυσιογνωμίαν του, τὴν λύπην του,
 τὸ βλέμμα του, τὴν ἐξομολόγησίν του, τὴν μεταμέλειάν του, τὴν
 ἀπόφασίν του.

Πῶς ἄρά γε πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ τὸ αἶνιγμα τοῦτο ;
 (Κατὰ τὸ Ῥωσικόν)

K. Σ. ΚΟΚΟΛΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΞΕΝΗΤΕΙΑΣ

A'.

Πάει ὁ καιρὸς ποῦχα φτερά
 κ' ἐγὼ 'σάν ἀγγελουδι.
 καὶ κάθε λόγος μου . . . γλυκὸ
 ἦταν κι' ὠραῖο τραγοῦδι !

.....
 Τώρα ! 'ς τὰ ξένα μοναχός,
 παρηγοριὰ μεγάλη
 βρίσκω 'σάν νοιώθω πῶς πονοῦν
 γιὰ 'μένα τέτοια κάλλη !

B'.

Ξένος ἐγὼ, φτωχὸς κι' ἀπηλπισμένος . . .
 Κανείς δὲν μὲ πονεῖ . . . δὲν μ' ἀγαπᾷ !
 Ἄν εἶμαι ζωντανὸς ἢ πεθαμμένος
 Κανείς δὲν μ' ἐρωτᾷ . . . γιὰ μὲ σιωπᾷ . . .